

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

КОМИСИЯ ПО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО С НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ
ОРГАНИЗАЦИИ И ЖАЛБИТЕ НА ГРАЖДАНИТЕ

ПРОЕКТ

ДОКЛАД

**за дейността на Комисията по взаимодействието с неправителствените
организации и жалбите на гражданите в 43-тото Народно събрание за
периода
м. юни – м. декември 2015 г.**

Комисията по взаимодействието с неправителствените организации и жалбите на гражданите, съгласно Правилника на Народното събрание, внесе своя втори доклад в рамките на 43-тото Народно събрание, отразяващ дейността за периода от м.юни до м. декември 2015 г.

I. ОРГАНИЗАЦИЯ И ДЕЙНОСТ НА КОМИСИЯТА

Комисията осъществява дейността си в няколко направления:

- обсъжда постъпилите законопроекти към нея, както и програми и доклади, внесени за разглеждане и приемане;
- взаимодейства с неправителствените организации;
- подпомага дейността на Обществения съвет към Комисията;
- участва в различни събития и обществени обсъждания;
- разглежда жалби, петиции, сигнали, предложения и други, внесени от граждани по различни проблеми и теми;
- организира приемни за граждани с народните представители от Комисията.

Комисията се състои от 16 народни представители. Към нея работят 5-машатни експертни сътрудници и 2-ма на граждански договор.

Към Комисията има сформирани и Обществен съвет, чиято роля е да осигурява експертиза и участие на широк кръг неправителствени организации и представители на гражданското общество при изразяване на мнения, становища и предложения по отношение на актове на законодателната власт, както и да допринася за прозрачността на работата на Комисията.

II. ЗАСЕДАНИЯ.

За посочения период Комисията е провела 5 редовни заседания, на които е разгледала разпределените ѝ от Председателя на НС законопроекти и граждански инициативи и е изготвила и представила в деловодството на НС своите доклади по тях. Също така е взето и 1 решение на подпис:

- **04.06.2015 г.** – Обсъждане на Административен мониторингов доклад за 2014 г., по изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите /2012-2020 г./, № 502-00-32, внесен от Министерски съвет на 08.05.2015 г.;
- **18.06.2015 г.** – Обсъждане на ЗИД за лечебните заведения, № 502-01-47, внесен от Министерски съвет на 09.06.2015 г.; Обсъждане на Предложение за провеждане на национален референдум, № 501-00-2, внесено от Президента на Република България на 03.06.2015 г.;
- **23.07.2015 г.** – Разглеждане на Национална гражданска инициатива за приемане на Закон за отмяна на банковата и търговската тайна върху цялостната дейност на банки, за които е взето решение за реструктуриране или отнемане на лиценза, № ПГ-539-01-4, внесена от Инициативен комитет на 07.05.2015 г.
- **30.09.2014 г.** – Прието на подпис решение на Комисията относно Графика за приемната на Комисията за периода – м.октомври – м.декември 2015 г.;
- **05.11.2015 г.** – Обсъждане на ЗИД на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, № 502-01-83, внесен от Министерски съвет на 07.10.2015 г.; Обсъждане за второ гласуване на ЗИД на Закона за достъп до обществена информация, № 502-01-33, внесен от Министерски съвет на 29.04.2015 г., приет на първо четене от Народното събрание на 06.10.2015 г.
- **12.11.2015 г.** – Обсъждане на Законопроекта за Държавния бюджет на Република България за 2016 г., № 502-01-86, внесен от Министерски съвет на 30.10.2015 г.

Съгласно Правилника на НС, всички заседания на Комисията се излъчват по интернет страницата на Народното събрание.

III. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С НЕПРАВИТЕЛСТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ.

Практика е на заседанията на Комисията да присъстват представители на Обществения съвет, съобразно разглежданите теми. Те изразяват мнението на неправителствените организации от съответната сфера на компетентност.

На заседанията на Комисията присъстват и взимат участие и всички заявили желание представители на НПО, както и физически лица;

Членовете на Комисията и на Обществения съвет са се отзовавали и на отправени покани от неправителствени организации, а именно:

- **18.06.2015 г.** – изпращане на поздравителен адрес от председателя на Комисията до участниците в Международна конференция „Пряката демокрация в България – възможности и перспективи“, организирана от Европейския институт и участие на представители на Комисията в конференцията;
- **14.07.2015 г.** – участие в Конференция за представянето на проект „Инициатива за съдебно изпълнение в услуга на обществото“, организирана от Сдружение Център за правни инициативи;
- **20.07.2015 г.** – участие, съвместно с представители на Обществения съвет към Комисията в дискусия по повод представянето в Народното събрание на документалния сборник „Благодетели и благотворителността в България – между възхвалата и отрицанието. 1878-1952 г.“, организирана от Български дарителски форум;
- **22.07.2015 г.** . съвместно участие с Комисията по регионална политика, благоустройство и местно самоуправление в публична среща в Народното събрание за обсъждане на граждански предложения и препоръки за законодателни промени, иницирана от Сдружение „Болкан Асист“;
- **24.07.2015 г.** – изпращане на поздравителен адрес от председателя на Комисията до Фондация „Безопасни улици от Валя“ по повод четири години от създаването на Фондацията, отбелязано с концерт в памет на загиналите по пътищата на страната „Глас към небето“ в гр. Бургас;

- **08.09.2015 г.** – съвместно участие с Комисията по транспорт, информационни технологии и съобщения в кръгла маса на тема „Към електронна демокрация в България чрез Национална електронна гражданска инициатива“, организирана от Българско сдружение за насърчаване на гражданската инициатива.
- **23.09.2015 г.** – участие в тържественото отбелязване на двадесет и петата годишнина от учредяването на Фондация „Сирак“;
- **30.09.2015 г.** – Комисията съвместно с Българска асоциация „Осиновени и осиновители“ организира в сградата на Народното събрание събитие по повод отбелязването на Националния информационен ден на осиновяването. Участие в събитието взеха народни представители, членове на Комисията, членове на Обществения съвет към Комисията, както и заместник-министри и ръководители на агенции, имащи отношение по темата.

На събитието бяха засадени семенца от присъстващите, вградени в универсалния символ на осиновяването, за да ги отгледат в своята работна среда. По този начин бе показана съпричастност и даден пример, че осиновяването на дете е щастие, обич и грижа.

Г-жа Маринска пое ангажимент за участие в работната група към Министерство на правосъдието, която предстои да изработи ЗИД на Семейния кодекс в частта му за осиновяването;

- **06.10.2015 г.** – уважена поканата от председателя на Благотворително дружество „Донка Паприкова“ за възпоменателна вечер по повод делото на Донка Паприкова;
- **9.10.2015 г.** – участие в церемонията по връчване на Гражданската награда на Европейския парламент от Президента на Република България;
- **9.10.2015 г.** – участие в среща-дискусия на тема „Структурни дебати за прозрачни парламентарни назначения“, организирана от Българския институт за правни инициативи;
- **29.10.2015 г.** – участие в конференция на тема „Втори шанс за децата, престъпили закона“, организирана от Министерство на правосъдието. На конференцията бяха поканени и неправителствени организации, имащи отношение по темата.
- **10.11.2015 г.** – участие в публична среща за представяне на резултатите по проект „Граждански мониторинг за по-добро управление“, организирана от Сдружение „Болкан Асист“. Целта на срещата бе да бъдат представени и обсъдени резултатите от

пилотното наблюдение върху дейността на парламента, правителството и местната власт в четири български общини във връзка с прилагането на основните принципи за добро управление, както и резултатите от проучването на европейския опит в областта на гражданския мониторинг върху дейността на институциите на национално и европейско ниво;

- **16.12.2015 г.** – осъществено желанието на учениците и преподавателите от ОУ „Христо Ботев“ – с. Исперихово, община Брацигово, област Пазарджик за посещение на Народното събрание с образователна цел. Учениците и техните преподаватели бяха запознати с историята на Народното събрание и присъстваха на част от провеждащото се пленарно заседание.

IV. ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ КЪМ КОМИСИЯТА

На свое заседание от 23 април 2015 г. Комисията утвърди състава на Обществения съвет, състоящ се от 22 члена – представители на НПО от различни сфери на компетентност и избра за негов председател г-н Любен Панов.

Общественият съвет изразява вижданията на над 250 неправителствени организации, тъй като част от тях са мрежи, национално представени или чадърни организации. Предвид възможността за формирането на работни групи към Обществения съвет и участието в тях и на представители от други неправителствени организации се създава възможност за увеличаване представителността на неправителствените организации в него.

Общественият съвет консултира и подпомага дейността на Комисията. За целта той провежда заседания, чийто дневен ред се съгласува с дневния ред на Комисията. Решенията, докладите и становищата на Обществения съвет се представят на заседанията на Комисията.

За посочения период. Общественият съвет е провел 3 свои заседания:

- **25.06.2015 г.** – на което обсъди:
 - ✓ ЗИД на Закона за висшето образование, № 554-01-84, внесен на 29.04.2015 г. от Милена Дамянова и група народни представители;
 - ✓ Национална гражданска инициатива за тълкуване на основание чл. 51, ал. 1 от Закона за нормативните актове, на законови норми свързани с честното правосъдие в

Република България, № ПГ-539-00-22, внесена от Инициативен комитет на 16.02.2015 г.;

- ✓ Национална гражданска инициатива за приемане на Закон за отмяна на банковата и търговската тайна върху цялостната дейност на банки, за които е взето решение за реструктуриране или отнемане на лиценза, № 539-01-4, внесена от Инициативен комитет на 07.05.2015 г.

Общественият съвет изрази своята позиция по разглежданите теми.

- **17.09.2015 г.** – на което обсъди:

- ✓ Предложение от Сдружение за оптимизиране на правосъдието и администрацията относно изменение и допълнение на Конституцията на Република България, № КВНО-528-00-3 от 22.04.2015;
- ✓ Жалба от ПП „Другата България“ относно проект за изменение на чл. 65 от Конституцията, № ПГ-523-00-49 от 22.05.2015 г. и
- ✓ Предложение от WWF-България относно нормативни промени в Закона за държавната собственост и Закона за общинската собственост, № ПГ-539-00-78 от 19.05.2015 г.

По разглежданите теми Общественият съвет излезе с конкретни предложения;

- **22.10.2015 г.** – на което обсъди:

- ✓ ЗИД на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, № 502-01-83, внесен от Министерски съвет на 07.10.2015 г.;
- ✓ Проект на доклад за второ гласуване на ЗИД на Закона за достъп до обществена информация, № 502-01-33, внесен от Министерски съвет на 29.04.2015 г. и
- ✓ Предложение на Фондация „Програми за животните“, № КВНО-553-00-1 от 23.09.2015 г., относно ЗИД на Закона за защита на животните.

Общественият съвет изрази своето становище по разглежданите

На **07.12.2015 г.** – по инициатива на г-жа Маринска и председателя на Обществения съвет – г-н Любен Панов проведена среща във връзка с обсъждане на предложения между първо и второ четене на ЗИД на Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

Участие в срещата взеха г-жа Маринска и експерти от комисията; г-н Гроздан Караджов – председател на КТИТС към НС; представители на Обществения съвет: Любен Панов – председател и Ива Таралежкова – заместник-председател и представители на НПО: Надя Шабани – Български център за нестопанско право и Георги Богданов – Национална мрежа за децата.

V. РАБОТА С ГРАЖДАНИ.

1. Приемни с граждани

Важна част от дейността на Комисията са организирани приемни за граждани в сградата на Народното събрание, в които участват народни представители и експерти от Комисията.

От м. юни до края на м. декември 2015 г. са проведени 9 приемни на които са изслушани и юридически консултирани 24 човека:

- **09.06.2015 г.** – в приемната са изслушани и консултирани 4 човека от записали се 4;
- **23.06.2015 г.** – в приемната е изслушан и консултиран 1 човек от записали се 4. Другите записали се граждани не се явиха на приемната;
- *07.07.2015 г.* – *записалите се 2 граждани не се явиха на приемната;*
- **21.07.2015 г.** – в приемната е изслушан и консултиран 1 човек от записал се 1;
- **06.10.2015 г.** – в приемната са изслушани и консултирани 2 човека от записали се 2;
- **20.10.2015 г.** – в приемната са изслушани и консултирани 4 човека от записали се 4;
- **03.11.2015 г.** – в приемната е изслушан и консултиран 1 човека от записал се 1;

- 17.11.2015 г. - в приемната са изслушани и консултирани 2 човека от записали се 2;
- 01.12.2015 г. – в приемната са изслушани и консултирани 3 човека от записали се 3;
- 15.12.2015 г. – в приемната са изслушани и консултирани 3 човека от записали се 3;

Всекидневно се правят срещи и консултации по телефона с граждани, потърсили съдействие, извън определеното време за приемна. Всички са изслушани и консултирани от експертите на Комисията.

2. Жалби, молби, сигнали и петиции от граждани и организации постъпили в Комисията.

За посочения период техният брой е над 300. В това число влиза и броят на повтарящите се жалби, в които се предоставят нови данни и обстоятелства или се изразява недоволство от отговорите на компетентните институции. Същите се завеждат към преписката на жалбоподателя и повторно се обработват, като се проучват новите факти и аргументи и отговорите на институциите. В писмата, изпратени до компетентните органи, настояваме, освен за отговор до Комисията, за всички действия по поставените проблеми да бъдат информирани и жалбоподателите. Често тези отговори не се изпращат на гражданите и това налага сътрудниците към Комисията да им ги препращат. Изпратени са над 100 напомнителни писма до институциите, които не са отговорили в законоустановения срок.

Взаимодействието и координацията с органите на държавната и местната власт е от съществено значение за ефективността и работата на Комисията. За съжаление не можем да дадем еднозначно положителна оценка в това отношение. В много случаи се сблъскваме с формализъм, бюрократичен подход и подценяване на проблемите. Вярно е, че в повече от случаите срещаме разбиране и съдействие, но продължават примерите за прехвърляне на отговорност между институциите, за забавяне и отлагане на отговорите и решенията, за пренебрегнати позиции и решения на Народното събрание. От всички институции Комисията работи най-добре със структурите на Прокуратурата.

Най-много на брой са жалбите и сигналите за нарушени потребителски права. Следват жалбите в социалната сфера, неизпълнение на съдебни решения, както и сигнали срещу частни съдебни изпълнители.

Следват проблемите в сферата на образованието и здравеопазването; жалби срещу актове, действия и бездействия на органите на местната власт и

местното самоуправление; жалби, свързани с дейността на държавната администрация; по дискриминационни и етнически проблеми и др. В Комисията постъпват и анонимни жалби, които не се разглеждат.

А. Жалби и сигнали от потребители

Основният брой жалби, молби и сигнали на потребители са свързани с дейността на:

- Топлофикационните дружества;
- Енергоразпределителните дружества;
- ВиК - дружествата;
- Мобилните оператори.

Жалбоподателите протестират срещу непрекъснатото увеличение на цената на ел.енергията, топлоенергията и водата. Възразяват срещу ниското им качество, надписаните и некоректни сметки. Предлагат законодателни промени и нов механизъм за регулиране на отношенията „потребител - топлофикация - фирми за топлинно счетоводство”.

Основни проблеми, които поставят гражданите във връзка с дейността на топлофикационните дружества, са свързани с неправомерно начислени количества топлинна енергия; срещу неяснота при остойностяване на показанията на топломерите; висок процент на сградна инсталация.

При енергоразпределителните дружества проблемите могат да се структурират така:

- Завишени сметки;
- Неспазване на задължение за присъединяване към електроразпределителната мрежа в разумни срокове;
- Некачествено електрозахранване и честото му прекъсване.

Сред проблемите, посочени от гражданите, свързани с доставчици на телефонни и интернет услуги, са:

- Некачествени услуги и завишени сметки;
- Липса на мобилно покритие;
- Вредни излъчвания от клетки върху покриви на жилищни сгради.

При Водоснабдителните дружества основните сигнали на хората са свързани с:

- качеството на водоснабдяването;

- завишени сметки за питейна вода в сгради – етажна собственост, в сравнение с отчета на индивидуалните водомери.

Б. Жалби и сигнали в областта на социалната политика

Най-много оплаквания на граждани през изминалата година в сферата на социалната политика, има в областта на трудовите права и заетост. Хората поставят пред Комисията основно въпроси, свързани с некоректни работодатели. Същите не изплащат обезщетения при прекратяване на трудовото правоотношение, при пенсиониране или съкращения, невнесени осигурителни вноски от работодател, както и неизплащане на обезщетение при временна неработоспособност.

Социалните услуги не са ориентирани към нуждите на конкретния човек.

От сигналите на гражданите става ясно, че липсва ясна и достъпна информация за предоставяните социални услуги на територията на общините.

Не във всички общини е осигурен достъп за хората с увреждания до административните сгради.

Много често социалните работници не консултират гражданите при попълване и подаване на заявленията за социално подпомагане и така се стига до неблагоприятни последици за тях.

В обществото липсва изградена чувствителност към проблемите на децата с увреждания. Необходимо е подобряване на държавната политика в тази област, в посока на по-добра координация на многобройните институции, които носят пряка отговорност за защита правата на детето и за подобряване на експертния им капацитет.

В. Жалби и сигнали срещу актове, действия и бездействия на Прокурорски органи, Нотариални служби, Служби по вписванията и други

Висок е процентът на жалбите и сигналите на гражданите спрямо актове на съдебната власт. Това се дължи на няколко причини:

- Специфичност на контрола върху съдебната власт;
- Конституционната независимост на съдебната власт прави невъзможно контролирането на дейността ѝ с обичайните форми за контрол от законодателната и изпълнителната власт;

- Органите за контрол по Закона за съдебната власт – Висш съдебен съвет и Инспекторат – проверяват и санкционират нарушения на правата на гражданите по отношение на сроковете за движение и решаване на делата, както и груби нарушения на съдопроизводствените правила. Тези органи не контролират съдържанието на съдебните актове, които са основният обект на жалбите от гражданите.

В голям брой жалби от такъв характер се създава усещането за адвокатска недобросъвестност. Гражданите се оплакват от съдебни решения, постановени в противоречие с фактологията по делата;

Гражданите не правят разлика между действията и актовете на администрацията и тези на съдебната власт (присъди, съдебни решения, определения, постановления на прокуратурата и др.). Те считат, че те подлежат на контрол и отмяна по същия ред, по който могат да бъдат отменени и административните актове;

Масово в съзнанието на гражданите се е утвърдило разбирането, че ако са нарушени интересите им от влезли в сила съдебни актове, Народното събрание може да извърши проверка и да поиска отмяната им.

Голяма част от протестите са копия на жалби до окръжни съдилища, Върховен касационен съд, Върховен административен съд и Върховна касационна прокуратура. Те се отнасят за вече постановени съдебни решения.

Г. Жалби и сигнали срещу органите на местната власт и местното самоуправление.

- Решения на общински съвети, несъобразени с интересите на населението;
- Преустройства на жилища в сгради в режим на етажна собственост;
- Унищожаване на зелени площи поради предстоящо строителство;
- Надстрояване на сгради, без необходимото за това разрешение, които застрашават живота и здравето на гражданите;
- Жалби от търговци, недоволни от решения на общински съвети и заповеди на кметове, които са в ущърб на техните интереси.

Д. Жалби и сигнали срещу актове, действия и бездействия от администрацията на местата за лишаване от свобода

Жалбите и сигналите на гражданите в местата за лишаване от свобода и следствените арести са две основни групи:

- Искания за преразглеждане на влезли в сила присъди;
- Срещу администрацията на затворите за нарушаване на правата на лишените от свобода..

Следва да бъде констатирано добросъвестното осъществяване на исканите проверки от страна на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" към Министерството на правосъдието. Комисията е своевременно информирана за резултатите от проверките и предприетите действия.

Негативните тенденции, поставяни от Комисията и в други доклади, свързани с ниското качество на живот в местата за лишаване от свобода и следствените арести продължават и през изминалата година. Обезпокоително е, че като оправдание за дългогодишните проблеми в тези места служи липсата на достатъчно средства и финансов ресурс.

Е. Жалби и сигнали, свързани с незаконно строителство

Съществена част от сферата на дейност на Комисията бе свързана със защита на правото на собственост.

Основните оплаквания в тази област са свързани с:

- непредприемане на действия или неефективност на контролните органи, при констатиране и премахване на незаконно строителство;
- липса на контрол върху изпълнението на заповедите за събаряне на сгради. Това са случаите при които, въпреки че има констатирано незаконно строителство и влязла в сила заповед за премахване на същото, последното не е премахнато по надлежния ред, поради бездействие на задължените институции.

Ж. Жалби и сигнали, свързани със сферата на образованието и науката

Сред основните проблеми, касаещи образованието и науката са:

- Агресия и насилие от и над деца в училище;
- Нарушения при провеждане на държавните зрелостни изпити /матури/, изпитите за външно оценяване и изпитите за прием в гимназии след 7-ми клас;
- Административни проблеми по признаване на дипломи за завършено образование във и от държави – членки на ЕС;
- Оплаквания от учители в детски градини.

С тревога можем да констатираме, че нарастват жалбите относно дейността на Висшите учебни заведения. Проблемите са от най-различно естество: лошо административно обслужване, увеличени такси, лоша образователна политика.

3. Жалби и сигнали, свързани със сферата на здравеопазването

Основни проблеми, поставени в жалбите и сигналите до Комисията:

- Сигнали за лекарски грешки и отказано лечение;
- Сигнали за нерегламентирани плащания на здравни услуги от здравно осигурени пациенти;
- Молби за възстановяване на разходи за проведено лечение в чужбина;
- Срещу неправилни и противоречиви решения на ТЕЛК.

Анализът на жалбите и сигналите, които гражданите отправят сочи, че особено остро стои въпросът с достъпа до медицинската помощ и нейното качество. Съществуват оплаквания и за лекарска небрежност, изказани съмнения за лекарски грешки и несвоевременно и неадекватно оказана лекарска помощ.

И. Други категории жалби и сигнали

- Срещу механизма по обезщетяване на правоимащи граждани с многогодишни жилищно-спестовни влогове, имотни проблеми и др.;
- Жалби за опрощаване на държавни вземания;
- Жалби, отнасящи се до дискриминация по политически, етнически, полов, или друг принцип.

Й. Регионално разпределение на жалбите и сигналите

Най-много жалби, молби, сигнали и предложения са постъпили от София-град - над 140. Това е нормално с оглед близостта на гражданите, по-голямата активност на столичани.

На второ място по брой внесени жалби и петиции са областите Варна, Бургас, Пазарджик, Пловдив, София-област, Благоевград, Русе и др.

Трябва да се отбележи по-ниската активност на населението от Северна България. Например от областите Търговище, Силистра, Видин и Монтана са регистрирани най-малко жалби. Не можем да се съгласим, че проблемите на хората в тази част на страната са по-малко, предвид по-голямата безработица и натрупаните с годините въпроси за разрешаване в тези региони.

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Позитивният резултат от работата на Комисията с граждани и неправителствени организации е установяване на законодателните празноти. Несъвършенствата и празнотите в действащите закони, установени при прилагането им, следва да инициират предложения за промяна на нормативната уредба от народните представители и по-ефективното им участие в парламентарния контрол.

Досегашната дейност на Комисията дава основание да се направи обобщението, че тя е живата и непосредствена връзка на гражданите с Народното събрание. Като изразител на надеждите им за ефективна помощ и решаване на проблеми във всички сфери на обществения живот. Комисията успя да помогне на голяма част от тях – на около 50 жалбоподателя.

Много често търсещите съдействия се нуждаят не само от консултация, но и от внимание, които безрезервно получават. Членовете на Комисията и експертите се отнасят със съпричастност към поставените въпроси от жалбоподателите, като се стремят да защитят гарантираните им по Конституция граждански права. Получени са много благодарствени писма, поради своевременната намеса на Комисията. Естествено е да има и недоволни от работата ѝ. В повечето случаи това са жалбоподатели, поставяли едни и същи проблеми през годините, свързани със съдебни решения, молби за устройване на работа, настаняване в общински жилища и др. Удовлетворително е, че броят им е сравнително малък, в сравнение с тези, за които оказаната помощ е била навременна и ефективна.